

Kulttuurikasvatus- suunnitelma

Posion kunta 2024

SISÄLLYSLUETTELO

KÄSITE KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMA.....	3
KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMAN HYÖDYT.....	4
KOPSIN KONKREETTINEN TOTEUTUS KUNNASSA.....	6
VARHAISKASVATUS.....	7
PERUSKOULU.....	9
LUKIO.....	15
KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMAN KAKKOSTASO.....	17
KULTTUURIKASVATUS MUISSA YMPÄRISTÖISSÄ.....	18

1 Käsite kulttuurikasvatussuunnitelma, eli lyhemmin KOPS

Kulttuurikasvatussuunnitelma on vuosittain toistuva, etukäteen budjetoitu ja selkeillä sopimuksilla aikaansaatua kokonaisuus, jossa kunkin kunnan toivomalle ikäryhmälle taataan halutunlainen taide- ja kulttuurikasvatus. Kulttuurikasvatussuunnitelma tarjoaa tietoa asuinkunnan historiasta, käytännöistä, merkkihenkilöistä ja jo olemassa olevasta tarjonnasta siinä kun antaa osallistujille mahdollisuuden avartaa maailmankatsomustaan sekä käyttää älyään ja luovuuttaan. KOPSin parissa toimivat aina kunkin taiteenalan ammattilaiset sekä kulttuurikasvattajat. Laatu on kaiken ytimessä.

Kulttuurikasvatussuunnitelmat perustuvat lakiin kuntien kulttuuri-toiminnasta. Kunnan kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jolla kunta edistää kulttuurin ja taiteen tekemistä, harrastamista, saatavuutta ja käyttöä sekä taide- ja kulttuurikasvatusta ja kulttuuri-perintöä.

Seuraavaksi kerrotaan lyhyesti mitä hyötyä kulttuurikasvatussuunnitelmista on.

2 Kulttuurikasvatussuunnitelman hyödyt

Yhdenvertaisuus:

Kuntien valtuustojen hyväksymä ja perustasolla budjettiin pysyvästi laitettu KOPS on jokaisen kunnan lapsen ja nuoren saavuttava suunnitelma. Tällöin perheen asuinpaikka, varallisuus tai mielenkiinnon kohteet eivät vaikuta siihen, pääseekö lapsi osaksi taide- ja kulttuurituokioita.

Saavutettavuus:

Suuressa kaupungissa on usein valtavasti mahdollisuuksia harrastamiseen ja kaiken kokemiseen jo valmiiksi. Pienemmissä ja syrjäisemmissä kunnissa KOPS takaa sen, että esitykset ja ammattitaiteilijoiden ja kulttuurikasvattajien vierailut eivät jää suurten kaupunkien asukkaiden yksinoikeudeksi.

Kunnan elinvoimaisuus, yhteisöllisyys ja työllistävä vaikutus:

Ennalta suunniteltu ja budjetoitu, strategiaan asti saatu kulttuurikasvatussuunnitelma on mille tahansa kunnalle eduksi. Se osoittaa, että kulttuuria ja taidetta arvostetaan kunnassa, ja näiden alojen monipuolinen, kerrannainen vaikutus sekä ihmisten hyvinvointiin että työllistymiseen ymmärretään. KOPS-työssä kaikki alueen omat taiteilijat ja taidelaitokset saavat vuosittain toistuvaa lisätyötä ja alueen lapset, nuoret ja muut asukkaat oppivat tietämään mitä oman kunnan alueella on. Yhteisöllinen vaikutus on suuri, jos mukana ovat niin paikalliset yritykset sponsoroimassa kokonaisuuksia kuin taiteilijat, koulut, päiväkodit, galleriat, mahdollisesti myös useaan KOPSiin kirjoitetut palvelutalot tai muut yksiköt. Kulttuurikasvatussuunnitelmasta saa helposti tehtyä koko kunnan yhteisen asian.

Kunnan brändi:

Posio on luonnonrauhastaan tunnettu yrittäjämyönteinen kunta, jossa asuu posiolaisuudestaan ylpeitä, aikaansaavia ihmisiä. Posion strategiset tavoitteet vievät Posiota eteenpäin yrittäjyys- ja perhemyönteisenä kestävässä kasvun kuntana. Kasvustrategia pohjautuu Posion arvoihin: avoimuus, yhteisöllisyys, turvallisuus ja luonnonläheisyys. Myös kulttuurikasvatussuunnitelman luokkasteille suunnitelluissa kokonaisuuksissa, kuten kaikessa kunnan toiminnassa huomioidaan Posion strategiset tavoitteet: Suomen yrittäjämyönteisin kunta, vahvasti verkostoitunut ja palveluhenkinen kunta, ylpeästi posiolainen, perheiden Posio sekä hiili-neutraali kunta vuoteen 2030 mennessä.

Lasten tunne-esiintymistaidot sekä monipuolinen maailmankatsomus:

Tutkimuksissa on moneen kertaan todettu, kuinka pitkäaikainen kulttuurin ja taiteen harrastaminen on vähentänyt ja ennalta-ehkäissyt monia ongelmia ihmisten käytöksessä, oppimisessa, kaveritaidoissa tai avarakatseisemmassa suhtautumisessa maailmaan. Kulttuurin ja taiteen kautta on mahdollista käsitellä mitä tahansa asiaa tavalla, joka jättää pysyvämpiä positiivisia muistijälkiä. Oman luovuuden tuominen esiin ja heittäytyminen uuteen tekee kaikille ihmisille hyvää. Positiivisen minäkuvan ja onnistumisen kokemusten saaminen on yhä tärkeämpää nykymaailmassa. Juuri niitä kulttuurikasvatussuunnitelma haluaa antaa, sillä suunnitelman toteuttajina ovat nimenomaan eri taiteenalojen ammattilaiset. Mille tahansa kunnalle on hyötyä siitä, että sen lapsista kasvaa esiintymistaitoisia ja monipuolisesti ajattelevia, toiset ihmiset huomioonottavia nuoria. Taide ja kulttuuri on väylä, jota jokaiselle pitää antaa mahdollisuus hyödyntää.

3 KOPSin konkeettinen toteutus kunnassa

Alla on ensin kirjoitettuna auki kulttuurikasvatussuunnitelman perustaso, jossa työpajoissa ja käyntikohteissa pääsee tekemään paljon itse ja tutustumaan kattavasti eri taiteenaloihin.

Perustason jälkeen esitetään kakkostason toiminta, eli esittävän taiteen kokonaisuudet, jotka eivät mene enää ikäryhmäjaon mukaan vaan ovat useimmiten tarjolla kaikille. Ne budjetoidaan erikseen sen mukaan, onko kunnalla esimerkiksi sopimus Konserttikeskuksen, Uulun ja/tai jonkun muun esittävän taiteen toimijan kanssa. Valmiita kokonaisuuksia kakkostasosta ei kuitenkaan voi kirjoittaa auki samalla lailla kuin perustasolla, sillä ohjelmistot vaihtuvat vuosittain, samoin kuin kiertueella olevat esittävän taiteen tuottajat. Kakkostaso kannattaa kuitenkin budjetoida valmiiksi niin, että mukana ovat sopimustuottajat ja lisäksi mahdolliset muut vierailut.

3.1 Varhaiskasvatus

Yleistä varhaiskasvatuksessa:

Kaikessa taiteenaloihin liittyvässä opetuksessa huomioidaan varhaiskasvatussuunnitelman laaja kohta ”kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu” sekä nähdään lapsi nimenomaan aktiivisena toimijana. Kulttuuriseen osaamiseen kuuluu lapsen ikätason mukainen tutustuminen oman kunnan taiteilijoihin, rakennuksiin, näyttelytoimintaan tai luonnonympäristöihin. Kaikki taiteen tekeminen taas tukee vuorovaikutusta ja ilmaisua ja vahvistaa lapsen näkemystä itsestään luovana ja onnistuvana yksilönä.

Kaikille varhaiskasvatuksessa:

- Vuodenkiertoon kuuluvat juhlat ja niihin osallistuminen
- Osallistuminen esittävän taiteen esityksiin
- Satutuokiot, kirjakassit ja omaehtoiset kirjastokäynnit kaikille ikäluokille

Toteutus ikäryhmittäin

0–2-vuotiaat: Rytmiiikka ja loruttelu

- Rytmikylpy-työpajassa pienet pääsevät soittamaan eri maankolkkien rumpuja ja helistimiä. Paja on vuosittain eri painotuksilla, eli joka kerta hieman erilainen. Rytmejä tehdään myös lorujen tahtiin.

3–4-vuotiaat: Musiikkiliikunta

- Tanssityöpajassa tutustutaan liikkeen avulla metsiin, tuntureihin ja järviin ja niiden kasveihin ja eläimiin.

1–4-vuotiaat: Sirkus

- Tutustutaan sirkustaiteeseen posiolaisen ilmaisuryhmä Hymyhuulten työpajassa. Tutuiksi tulevat niin kahlekuningas Timo Tuomivaara kuin posiolaiset huippu-urheilijat. Sirkustelupaja voidaan toteuttaa esimerkiksi isovanhempien päivän yhteydessä.

5-vuotiaat: Leikki- ja tarinaperinne

- Työpajassa tutustutaan siihen, mitä on leikitty ennen padeja, kännyköitä ja hoploppeja. Opetellaan vanhan ajan leikkejä, piirileikkejä, tanssilauluja sekä loruja ja askarrellaan lelu (esim. käpylehmä).
- Myöhemmin käydään pitämässä vanhan ajan leikkipäivä yhdessä palvelutalon asukkaiden kanssa.

3.2 Peruskoulu

Kaikille peruskoulululla:

- Vuodenkiertoon kuuluvat juhlat ja niihin osallistuminen
- Osallistuminen esittävän taiteen esityksiin
- Luontoretket mm. Riisitunturille, Korouomaan, Kirintövaaraan
- Yhteistyö kirjaston kanssa

Yhteistyö kirjaston kanssa

Erillinen kirjastonkäytön opetuksen kokonaisuus on kirjastossa suunniteltu perusopetuksen esikoulu-, 1., 4. ja 8. luokille sekä lukion 1. luokalle. Jokaisella luokka-asteella on mahdollista hyödyntää lukuisia eri yhteistyömuotoja kirjaston kanssa.

Koulun ja kirjaston yhteistyön muotoja:

- Koulukirjasto ja pääkirjasto
- Ohjatut kirjastokäynnit
- Omatoimiset kirjastokäynnit
- Satutunnit
- Kirjapaketit
- Kirjavinkkaukset ja -esittelyt
- Kirjallisuusdiplomi
- Lukukoira-toiminta
- Näyttelytoiminta

Toteutus peruskoulussa luokka-asteittain

Esikoulu: Teatteri ja draama, kulttuurihistoria ja muotoilu

- Osallistuminen Lapin alueteatterin esitykseen, jonka jälkeen teatterityöpaja.
- Vierailu Anu Pentik -galleriassa sekä Pentikin museoissa (Kahvikuppimuseo, Muistoja Maalta, Vanhaa keramiikkaa).
- Kirjasto: Esikoululaisille suunnatun kirjastonkäytön opetuksen tavoitteet:
 - Kirjastossa käyminen
 - Satutuokiot kirjastossa
 - Miten kirjastossa käyttäydytään?
 - Toiminnallinen kirjastoon tutustuminen
 - Kirjastokorttien hankinta
 - Perustoimintojen oppiminen, esim. lainaaminen ja palautus
 - Kuvakirjat ja sadut tutuiksi
 - Kirjasto lahjoittaa jokaiselle esikoululaiselle tutustumispäivänä kirjalahjan

1. lk: Sanataide ja ympäristökasvatus. Liittyy opetussuunnitelman kohtaan "tekstin tuottaminen".

- Kirjastokäynnillä tutustutaan suomalaisen metsämytologian hahmoihin kuten Tapioon, Mielikkiin tai omalla alueella tarinoissa esiintyviin olentoihin.
- Sanataidepajassa tehdään retki haluttuun lähi-luontokohteeseen, jossa etsitään maastosta erilaisia asioita, kuten erikoisia kiviä, koloja, puita tai pensaita. Luontoretken jälkeen tehdään omaa tarinaa siitä, keitä kaikkia luokka metsäretkellään kohtasikaan.
- 1.-luokkalaisille suunnatun kirjastonkäytön opetuksen tavoitteet:
 - Kirjastokortti
 - Toiminnallinen tutustuminen kirjaston eri toimintoihin
 - Missä sijaitsevat erilaiset aineistot
 - Miten kirjastossa käyttäydytään ja miten lainatusta aineistosta huolehditaan
 - Kirjasto lahjoittaa jokaiselle 1. luokkalaiselle tutustumis-päivänä pienen muiston

2. lk: Kulttuurihistoria ja muotoilu. Liittyy opetussuunnitelman kohtaan "työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)".

- Kierretään kartan mukaan Posion taajamassa keramiikkapolkua. Jokaisella pisteellä saadaan tietoa paikallisista keramiikkayrityksistä.
- Osallistutaan työpajaan kirjastolla

3. lk: Kirjallisuus. Liittyy opetussuunnitelman kohtaan “kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen”.

- Osallistutaan kirjailija- tai kirjallisuusaiheiselle vierailulle sekä siihen liittyvään työpajaan.

4. lk: Musiikki ja kirjallisuus. Liittyy opetussuunnitelman kohtaan “kestävän elämäntavan välttämättömyys”.

- Tutustutaan kirjastokäynnillä paikallisten kirjailijoiden tuotantoon sekä kestävään elämäntapaan liittyvään tuotantoon ja etsitään itseä kiinnostavia tekstejä.
- Musiikkityöpaja: Työpajassa käytetään inspiraationa aiemmalla vierailulla valittuja tekstejä. Tehdään oma kappale, joka liittyy paikallisten kirjailijoiden tuotantoon tai kestävään elämäntapaan. Kappale voidaan haluttaessa myös nauhoittaa ja/tai esittää kevätjuhlassa tai muussa koulun tilaisuudessa.
- 4.-luokkalaisille suunnatun kirjastonkäytön opetuksen tavoitteet:
 - Kertaus: aiemmin opittua kirjaston käyttämisestä ja aineiston käsittelystä
 - Tutustutaan aakkostukseen ja kirjastoluokitukseen sekä opetellaan hakemaan aineistoa eri kirjastoluokista
 - Tutustutaan kirjaston tietokantaan
 - Tutustutaan kirjaston erilaisiin digiaineistoihin ja -tietokantoihin
 - Haetaan omalle lukutaidolle ja mielenkiinnoille sopivaa kirjallisuutta
 - Opetellaan käyttämään verkkokirjastoa

5. lk: Luova työ ammattina. Liittyy opetussuunnitelman kohtaan "kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)".

- Tutustutaan paikallisiin taiteilijoihin ja heidän teoksiinsa.
- Osallistutaan taiteilijan pitämään työpajaan, jossa taiteilija kertoo myös ammatistaan taiteilijana.

5.–6. luokat: (joka toinen vuosi): Perinnekulttuuri ja kädentaidot. Liittyy opetussuunnitelman kohtaan "kulttuuriperinteeseen tutustuminen ja sen arvostaminen (L2)".

- Käydään kotiseutumuseossa opastetulla kierroksella. Lisäksi tutustutaan alueen ruokaperinteeseen käyttäen apuna Posion perinneruokavihkoa.

6. lk: Kuvataide. Liittyy opetussuunnitelman kohtaan "S3 taiteen maailmat".

- Tehdään virtuaalinen vierailu Ateneumiin Mun Ateneum-hankkeen osana ja/tai opastettu vierailu johonkin paikalliseen taidenäyttelyyn sekä mahdolliset vierailuun kuuluvat tehtävät.

7. lk: Valokuvaus ja runous. Liittyy opetussuunnitelman kohtaan "kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)".

- Tutustutaan Posion runopolkuun kirjastokäynnin yhteydessä. Tutustutaan kirjastossa runouteen ja valitaan puhuttelevat runot runopolun tauluihin. Runon voi halutessaan myös kirjoittaa itse.
- Valokuvaus-työpajassa otetaan valokuvat valittuihin runoihin. Valmiista valokuvista ja runoista koostetaan kunkin kesän Posion runopolku.

8. lk: Taidetestaajat

- Taidetestaajat
- 8.-luokkalaisille suunnatun kirjastonkäytön opetuksen tavoitteet:
 - Kehittyminen taitavaksi kirjaston käyttäjäksi
 - Syvennetään aineiston ja kirjastoluokituksen tuntemusta
 - Syvennetään tietoutta kirjaston digiaineistosta ja –tietokannoista
 - Tutustutaan monipuolisesti erilaiseen kirjallisuuteen

9. lk Mediataide. Liittyy opetussuunnitelman kohtaan "L5, tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen".

- Mediataiteen työpaja: Työpajassa rakennetaan omalle ikäryhmälle Posiota mainostava tuote, jonka nuoret itse kokevat iskevän ja tehoavan kunnan brändäämisessä.

3.3 Lukio

Yleistä lukiossa

- Vuodenkiertoon kuuluvat juhlat, esimerkiksi Vanhojen tanssit ja niihin osallistuminen
- Osallistuminen esittävän taiteen esityksiin
- Kirjastoyhteistyö

Yhteistyö kirjaston kanssa

Erillinen kirjastonkäytön opetuksen kokonaisuus on kirjastossa suunniteltu lukion 1. luokalle. Jokaisella luokalla on mahdollista hyödyntää lukuisia eri yhteistyömuotoja kirjaston kanssa.

Lukion ja kirjaston yhteistyön muotoja:

- Koulukirjasto ja pääkirjasto
- Kurssikirjalainaamo
- Ohjatut kirjastokäynnit
- Omatoimiset kirjastokäynnit
- Kirjapaketit
- Kirjavinkkaukset ja -esittelyt
- Näyttelytoiminta

Alla on esitetty ehdotuksia siihen, miten kulttuurikasvatusta voisi toteuttaa lukion puolella. Koska oppilasmäärä on maltillinen, voivat kaikki osallistua kokonaisuuksiin joka vuosi. Ohessa on nyt kolme esimerkkikokonaisuutta, joista voidaan toteuttaa vuosittain yksi.

Virtuaalikulttuuri

- Kulttuuri on tärkeä ja voimaannuttava asia asuinpaikasta huolimatta. Kokonaisuudessa hahmotetaan myös maksullisen virtuaalikulttuurin kuluttamisen tapoja tutustumalla mm. kuuluisiin taidenäyttelyihin maailmalla.
- Lisäksi opastettu vierailu VirtuaaliPosio-eMuseossa.
- Tehdään virtuaalinäyttely keramiikan töistä.

Kuvataide ja kestävä kehitys

- Tehdään retki haluttuun luontokohteeseen, johon liittyvät muinaiset tarinat.
- Kuvataiteen pajassa opitaan, kuinka taide-esityksellä kerrotaan tarinoita ja miten sillä vaikutetaan, sekä mietitään, kuinka taidetta voidaan tehdä ympäristön kannalta kestävästi. Miten kestävää kehitystä voi edistää taiteen avulla?

Musiikin ja tanssin maailma

- Tutustutaan lappilaisiin musiikki- ja tanssiperinteisiin katsomalla virtuaalisesti joku valitun saamelastaiteilijan, tanssiteatteri Rimpparemmen ja Lapin kamariorkesterin esitys.
- Osallistutaan luovan tanssin työpajaan

4 Kulttuurikasvatussuunnitelman kakkostaso, esittävät taiteet

Posion kunnassa vakiintunutta kulttuuri- ja taidetoimintaa:

- Lapin alueteatterin esitykset
- Kuusamon musiikkiopiston oppilaskonsertit ja soitinesittelyt
- Kansalaisopiston näyttelyt
- Kulttuuritoimen ja kansalaisopiston yhteiset kulttuuriretket

Vierailevia esittävän taiteen toimijoita:

- Tuubakimalainen
- Kiertävä lastenkulttuurikeskus Kattila
- Piste-kollektiivi
- Ukrainan kansainvälinen kulttuurikeskus
- Teatteri Eurooppa 4
- Rimpparemmi
- Sirkus Taika-aika
- Muut ajankohtaiset esittävän taiteen tuottajat
- Päiväkodeille ja kouluille tarjotaan vuosittain ainakin yksi teatteri- ja yksi musiikkiesitys

5 Kulttuurikasvatus muualla kuin päiväkot- ja kouluympäristössä

- Kaiken ikäisten kerhotoiminnassa
- Nuorisotiloissa
- palvelutaloissa
- Työhyvinvoinnissa

Työikäisille tarjotaan mm. yhteislaulutilaisuuksia, viihdekonseritteja tai teatteriesityksiä. Kirjasto järjestää myös lukupiirejä, sanataidepajoja sekä Novellikoukku-tilaisuuksia. Asumisyksiköissä on esittävän taiteen esitysten lisäksi Runopolkuun liittyvää toimintaa.

Kulttuurikasvatussuunnitelmassa mainitut kokonaisuudet ja retket voi toteuttaa myös hieman muunnettuna eri kerhojen tai ryhmien toiminnan osana. Kokonaisuudet voi toteuttaa myös työttömien toimintana, palvelutalossa, avoimena toimintana tai työhyvinvointi-kokonaisuutena. Kunnan tehdessä kokonaisuuksien toteuttajien kanssa sopimusta, voi sopia myös vierailut aiheen tiimoilta muihinkin kohteisiin kuin koululle. Lisäksi esim. kerhojen toiminnan ohjaajia, palvelutalojen virikeohjaajia ja/tai muita kiinnostuneita varten voidaan järjestää vaikka kerran syksyllä ja kerran keväällä koulutus, joka käsittelee aina tiettyä taiteen alaa ja siihen liittyvää kokonaisuutta. Näin teemataiteen alaa voi viedä eteenpäin myös paikallisena toimintana.